

volj gnjijočega krompirja sahnéti in gnjiti, bi se odvracala s tem krompirjeva bolezn.

Ta način krompir saditi je posebno za kmetovavce dober, ki imajo majhno kmetijo. Kdor nima velike kmetije, zamore vse to prav skerbno opraviti, in obilno se mu bo poplačal njegov trud.

Pa tudi posestniki večih kmetij si zamorejo s tem takrat pomagati, ko je krompir za seme drag.

Škodljivost plesnovine.

(Opomin gospodarjem in gospodinjam.)

Po kmetih se večkrat sliši vraža: „da plesnjiv kruh je zdrav za oči“.

Menimo, da nobeden naših bravcov ne verjame te nevarne vraže, ki se je skovala v tistih tamnih časih, ko se je skovalo sto in sto družih vraž, ki so se zaplodile od roda do roda kot gotove resnice, in se tako ukoreninile v ljudstvu, kakor plevél po neobdelanih zemljiših, kteriga zatreti je večidel težko, zlasti takrat, kader ena poderta vraža ima podreti deset družih.

Pravijo, da začetnica te vraže je néka gerda skupulja bila, ki svoji družini ni narezala pred hlepca, dokler ni prav terd in plesnjiv bil, čes, da se ga bo manj pojedlo; pritožbo poslov, ki so mogli tak kruh vživati, je pa skupulja odbijala s tem, da plesnjiv kruh je zdrav in naredi bistre oči. Da je bil plesnjivec prijeten skupuljnim očém, radi verjamemo, ker tak kruh ji je dolgo zalegel v hiši, ker ga ni nihče rad vžil.

Ta misel se je — tako pravijo — plodila po tem vedno bolj med ljudi, in ker so nekteri berž pripravljeni vsako reč verjeti brez vsiga premislika, so verjeli tudi to sleparijo in jo zatrosili dalje.

Kako nevarna pa je človeku in celó živini plesnovina kruha kakor vsaciga družiga plesnjiviga živeža, nam kažejte med drugim sledeči resnični prigodbi, ki ju ravno beremo v „praktičnim tedniku za Prusko“.

Štiri leta staro dete je povžilo kos kruha, ki je bil poln zelenkaste plesnovine. Pol ure po tem začne na glas jokati, po trebuhu ga kolje, bljuvati ga sili, kerč ga prime po rebrah, vpadeniga obraza tiši pene iz ust, na zadnje omedli. Hitro pošlejo po zdravnika, ki mu da bljuvilo, da revše iz sebe izmeče, kar je ravno povžilo — kosčike kruha. Drugi dan je bilo spet zdravo. — Dvema konjama je dal popotni kočijaž troje hlebčkov zlo plesnjiviga kruha, s kteriga je pa poprej plesnino obrisal. Kmalu po povžitim kruhu ju začne strašno klati; zdravnik na pomoč poklican jima da berž primernih zdravil in jima puša; eniga je otel, eden pa je drugi dan po hudi koljiki poginul; nič družiga se ni našlo v želodcu, ko povžiti kruh.

Še več tacih žalostnih zgodb bi vedili povedati, naj boste omenjeni popolnoma resnični zadosti v dokaz škodljivosti plesnjivih jedil.

Da se tedaj taka nesreča ne primeri, je treba skerbno varovati kruh in vsaki živež plesnobe.

To pa se zgodi nar boljši s tem, da se kruh in vsak živež na tacih krajih spravlja, ki so suhi in zračni, ker plesnjina je stvar, ktera se naredi iz mokrote in gorkote.

Ko se kruh péče, naj se ne skopari z boljšim žitom, — naj se dobro izpéče, in po péki ž njim takole ravná: Ko se kruh iz peči vzame, naj se dene nar poprej en hlebec, ko je še zlo vroč, tode pazljivo (ker seer hleb rad od znotraj votel postane) in tako, da se na zgornjo skorjo položi,

v moknat žakelj, kteriga se še nekoliko moke derži; potem naj se v njem zaveže. Za pervim hlebcam naj se dene ravno tako drugi, tretji in tako poredoma kolikor jih noter gré v žakelj. Po tem naj se žakelj obesí na zračni kraj, na priliko, v kak skedinj ali hram tako, da od vsih stran prost visi.

Le en dan poprej, preden se hleb nareže, naj se vzame iz žaklja. Dobro je tudi, ako se prej z mokro cunjo ali mokro kertačo dobro obriše in po tem en dan še v hram dene, da se skorja, ako se je preveč sterdila, spet omehča.

Naj, zlasti poleti, gospodinje in gospodarji tudi na kruh svojo skerb obračajo, ker je gotovo, da marsikdo včasih zboli in se ne vé zakaj, ker se na škodljivost plesnjiviga kruha ali družih plesnjivih reči celó ne misli.

Ce še kdo staro nevarno vražo verjame, da je „plesnjiv kruh za oči zdrav“, naj ji da od danes slovo!

Preklie stare moriti.

(Stara povest.)

V davnih, jako davnih časih, ko so ljudje še Matuzalemovo starost dosegovali, je zapovedano bilo stare moriti, ko več za delo niso imeli moči.

Sin nek, navdan velike ljubezni do svojega očeta, ne zverši rečene postave, marveč skrije očeta pod kad ob času obče preiskave, ter ga v potaji redí. Ta velika sinovlja ljubezin se obilo kmalo splača.

Kralj, brez moškega odvetka bivši, razmislija misli, kako bi naj modrejega mladenca svoje kraljevine svoji hčeri za moža, sebi pa za naslednika dobiti zamogel. V dosego tega namena si tri zmisli uganko.

Pervič ukaže vsem mladenčém, kteri so verha dorasli, sniditi se določenega jasnega dne iza rana pred sončnem izhodom na nekem visokem hribu, in „kdor bi prvi vzhodno sonce zagledal“, bo pogodil p prvo uganko.

Preden se omenjeni sin na pot podá, prosi starčka za svét. Oče mu reče: moj sinček! pridši na odločeni kraj, bojo vsi mladenči gledali tje, kjer se žarko raja sonce, ti pa se obrni k naj viksemu okoliša hribu, in ko sonce na njega ertiček trake hiti, reci: „kralj! lej sonca“.

Kakor je starček povedal, se je tudi zgodilo. Mladenči na goro dospévši gledajo željno tje kjer ima sonce iziti; podučeni pa sin zrè na naj veči umol, in ko sonce na njega verhunc posije, veli: „svetla krona! glej sonca“. Kralj ga na ramo potrepše rekoč: ti si pogodil! Mladenči pa rupijo na-nj z vprašanji: kako, da si ti gledal od sonca proč? vender — veli on — sim ga prej zagledal ko vi.

Sin domú pridši reče očetu: to sim že po volji kraljevi uganil, — ali ta, ki nam jo je danes naložil, bo, se bojim, preseglá tvojega uma moč. Povej jo — mu starček veli. Mladeneč nastavi: „kdor bo ne obut ne bos prišel“, bo zadel drugo uganko.

Starček se nasmeje rekoč: ta je lahka, pa je vender nobeden uganul ne bo kakor ti. Različno bojo ugibati dečki, pa tudi različno bo vsaki po svoji dozdevi napravljen prišel: eni samo v kopiteh (Wollenfusssockel) drugi v enim kopiteu pa v enem postolu; spet drugi z eno obuto, z drugo boso nogo; ti pa odparaj podplate od svoje obuče, da bote nogi od zgor obuti, spod pa bosi, ker tako kralj tudi misli.

Napovedani dan syane in dečki hitijo h kralju na pregled. Podučeni sin dvigne nogi eno za drugo, prepričati kralja, da ni ne bos ne obut. „Pravo, pravo“ —

veli kralj — „ti si, moj sinko, že v drugo mojo misel pogodil“.

Zdaj jim tretjo uganko napové: „pojuternjem se bomo tukej spet zbrali, in kdor bo za klobukom sém naj lepšo rožo prinesel, bo naj važnejo zagouetko rešil“.

Radoveden zadnje uganke starček sina komej pričaka domú, pa ga pobara: „kakošno nalogo imate pa zdaj?“ „Oj ta je zvita“ — veli sin — „kdo bo med tolikimi lepimi rožami ravno tisto zadel, ki jo kralj za naj lepšo ima?“ „Sinek moj“ — nastavi oče — „čez pšenični klas rože nima ta svet, za klobuk ga zatakni, pa bo gotova tvoja uganka“. Hočem storiti, kakor mi svetjete, oče dragi, reče sin — in gre na polje po klas.

(Konec sledi.)

Slovanski popotnik.

* Milostljivi knezoškof Lavantinski so nam veselo novico naznanili, da so „veliko berilo za 2. odred ljudskih šol“ ravno doversili. Ker je le en glas po vseh slovanskih okrajnah, da v sila teškem poslu za nježno mladino pisati slovanski svet nima izvrstnejega pisatelja kakor so preslavni knez, smemo veseliti biti in hvaležni o ti novici.

* „Drobtinice“ za leto 1853 so se letos nekoliko zakasnile; ravno se 1. pola tiska; nadjati se je, da bo delo prihodnjega mesca zgotovljeno. Ni dvomiti, da tudi to bo verlo delo.

* „Gospodarske Novine“ v Zagrebu so že razglasile poziv k naročnini. Bojo pa „gospodarske novine“ obširen organ materialnih zadev za Horvatsko in Slavonijo, ne le v korist gospodarom zemeljskim, ampak tudi trgovcem, obrtnikom in obče vsim, katerem je mar za napredek domačega blagostanja. Ime vrednika g. Dragotina Rakoveca nam je porok verlosti novega lista. Z veseljem naznanijo „Novice“ in priporočijo svojo drago sestrico na ravno tistem polju, nadjajoč se, da boste postopale vseskozi vzajemno. Izhajajo „gospod. nov.“ enkrat v tednu (v saboto) na pol pola v veliki četvertini; veljajo s poštarino 3 fl. za celo leto.

* Neven, krasoslovni list, izhaja tudi to leto s posredovanjem matice ilirske, ki ga je namenila krasnemu spolu in mladeži jugoslavenski, da ji ni treba tražiti po tujih perivojih in brati bilja in cvetja dostikrat otrovnega. Če biti „Neven“ bčelica za duševno zabavo, ktera kupi vosek samo z medom, ktera nosi nauke samo v zabavo. „Matica“ se nadja, da bojo domoljubi krepko podpirali časopis, ki ne izhaja zaradi bička, ampak edino le v duševno korist naroda. Naročnina mu znese za celo leto po pošti 5 fl., za pol leta 2 fl. 30 kr., tudi na četvert leta se prejema naročilo, ki se pošlje gosp. tajniku matice ilirske v Zagreb.

* Po naznanilu „Neven-a“ bo to leto tudi lepозnanski list „Danica“, ki že 4 leta več izhajala ni, na novo izhajati začela. „Neven“ pristavi, da narod horvaški sedaj se pritežiti ne more, da nima časnikov; za jedanput jih ima sedaj v Zagrebu pet, in ker se je nadjati, da se bo v celi veliki Zagrebski škofiji vendar en duhovnik najdel, ki se bo vdal vredništvu zastanega „katoliškega lista“, jih bo v vsem 6.

* Družtvo sv. Mohora ima po poslednjem naznanilu „šolskega prijatla“ že 650 udev. Lepo število!

* Serbski časopis „Svetovid“ je že začel na Dunaju izhajati.

* V Krakovi je razpisana naročnina na 100 novih pripovedk za otroke.

* V Pragi se tiska Ostromirov evangelij s cirilico pod naslovom: „Sviateje Evangelije po

Ostromirovoj spiskoj“. Predgovor mu je pridjan v českem, poljskem, ruskem, serbskem in bulgarskem narečju. Ti evangelij je bil pisan 1056 in 1057 v Novgorodu. Cena mu je le 1 for. sr.

* Da je serbska vlada prepovedala knjige, ki so v pravopisu Vuka Štefanovića in drugih pravopisih pisane, smo ob svojem času omenili. Zakaj da je vlada to storila, ni znano, toliko le je gotovo, da taka naredba k omiki naroda celó nič ne pripomore. Serbsko slovstveno društvo je na predlog g. Gavrilovića sklenilo, ministerstvo prositi, da bi se take bukve saj tistim dovolile, ki se s slovstvom pečajo.

* To leto začne izdajati Aleksander Prezdžecy z Bastaveckim že davno oznanjeni spis: „Vzori středovekeho umeni v davne Polšte“ (V zori sredoveknh znarnosti nekdanjega Poljskega.)

* Za ilirske gimnazije je sestavil gosp. Torban „Naravoslovje“; gosp. Kiseljak je prestavil naravoslovje Baumgartner-ja; gosp. Macun piše knjigo: Prisposobljenje ilirskih vremenah sa gerčkimí vremení (primorevanje ilirskih časov z gerčkimí časi). Gospod Zoričić je sestavil „čitanko“ za tretji razred, ter jo ministerstvu v poterjenje predložil.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Černogore se piše „Teržaškemu časniku“, da je bila celi dan sila huda bitev med Turki in Černogorci, pa tudi taka zmešnjava, da so poslednjič Turki nad Turke, Černogorci nad Černogorce sekali. Černogorci se ne bojé, da bi jim Turki Zabljak vzeli, pa tudi ni res, da bi jih rusovska ali avstrijska vlada v njih početju podpirala. Vsak dan grejo turške armade skoz Sarajevo nad Černogoro, ktero si je namenil Omer Paša premagati, naj velja kar hoče.

Iz Rovina v Istrii se nam na novega leta dan piše, da je ondi še tako gorko, da imajo podnevi še oknja odperte; zraven gorkote je pa tudi dragina od sile. V deželi morskih rib in olja je veljala na sv. večer libra (funt) rib 50 kraje., olja 24 kraje. Od mesa — pravi g. dopisnik — že nočemo nič reči, ker je sedaj po 10 kraje., zadnji mesec je bilo po 11.

—R— Iz Doline pri Terstu 2. jan. Iz serca „Novicam“ veselo novo leto vošimo in bi jim tudi radi kaj veseliga pisali, ali da se Bogu usmili! vsi pobiti in žalostni smo pretečeno leto dokončali in takošni tudi tekeče začeli. Zdihovalje in jok se po naši drugekratigibčni vasi razlega in to za to, ker nas je Bog s teško sibo obiskal. Čujte! goveja živina nam pada (cerka) in marsikter gospodar, ki je je pred malo dni še več glav v hlevu imel, zdaj tudi ne ene same nima. Vračí (zdravniki) sicer nas res pogosto obiskujejo, vender pa vzroku ti bolezní, ki jo drípo drugod imenujejo tukaj pa živinsko kolero, na dno še niso prišli. Eni pravijo, da izvira bolezní iz močirnih pašnikov v dragah, drugi iz premerzle vode itd. In ko bi tudi vzrok izvedili, čudežev pri terdoglavcih delati ne morejo. Zakaj zgodilo se je, da nek živinsk vráč en dan v hlev tukajšnega kmetovavca stopi — in ubogo zdravo in bolešno živinico noter v mlaki (kaluži) vso vmazano ležati vidi. On kmetovavcu svetla, zdravo živino od bolne vale ločiti, iz hleva gnoj izkídati, ga očistiti in na to s slamo ali pa z listjem nastlati. Ali čujte! prederzni odgovor: „Gospod, kaj vam mar, kje moja živina leži; sej, če mi pogine, vi meni druge dali ne bote“. Vrač si misli: „kdor ne vboga je brez boga“ in svoje kopita pobere. Bogležu pa živina, popada. — V nesreči pa tudi zdaj ljudi spoznajo, kako potrebno bi bilo, da bi kakosin oče svojiga sina ali cela soseska kaciga pametniga človeka k vam v Ljubljano v šolo poslala, v kateri

šec, so se slovinski obredi *) še dobro obdržali, tako da se v Kastavskih cerkvah sami psalmi velkega tedna in božične juterne (jurnice) samo vzamejo po latinsko, njih berila pa, „Tebe Boga hvalimo“, vse sv. maše in vsi drugi obredi se pojejo, in vse kar se glasno moli, se moli slovinsko (slovensko) skozi celo leto.

Na Voloskem, Veprincu, v Moščenicah in Beršecu, se vzame po latinsko božična juterna, pri kateri pa „Tebe Boga hvalimo“ ostane slovinsko, sami psalmi velkega tedna in večerne (večernice) o velikih praznikih; — vse drugo je ostalo po starem slovinsko.

V Lovranskih cerkvah se pred poslednjem župnikom (fajmoštom) nikoli nobena beseda ni slišala latinsko peti ali glasno moliti; sedaj je pa takole pomešano: sv. maše, bilje (merlice), večernice in vse, kar je z orglami, je latinsko; pa v latinski peti maši so listi in evangelji, kakor tudi slednice (sequentiae) o velikih praznikih, ki jih imajo, in njih osminah (oktavah), ki se od oltara in iz orgel menjama spojejo, še slovinske ostale. Druge pete maše, bilje in vsi drugi cerkveni obredi, pri katerih orgle ne pojejo, se opravljajo po slovinsko. Na blagoslovih (žegnih) se pa včasih trije jeziki rabijo: „častimo te“, in „Sveti“ se poje po laško, litanie po latinsko, psalm z molitvami za občinske potrebe pa po domače. Božična juterna je še vsa slovinska, ravno tako tudi psalmi; veliki teden so le psalmi latinski. V ti tehantii, v Beršecu je še neki star prave časti vreden duhoven gospod, z imenom Petar Fergačič, kateri glagolsko mašuje, in na glagolski brevir Boga moli; on je, mislim, zadnji pravi glagolita v ti škofii, ki se ni družega, ko glagolice in slovinskega bogoslovstva učil, ako ima lih še neke tri druge duhovne, ki glagolitsko mašujejo, pa so se z glagolico že tudi nekoliko latinščine učili.

V dekanatu Jelšanskem so samo v župi Klanj tak slovenski obredi kakor v sosednji Kastvi; podružnica Bergudima v petih sv. mašah samo liste in evangelje po slovinsko moli, družega ne; v Munah in Vodica je od oltara sedaj vže vseh obred latinski; ljudstvo pa vso mašo, kjer orgel ni, „slavo“ in „véro“ po slovinsko odpeva, kakor je od nekdanjaj vjeno, ko se mu je še po slovinsko maševalo.

Na večerni strani Učke v dekanatu Keršanskem, ki ima tele župe: Keršan, Šumbar, Cepič, Kozljak, Sušnjevica, Berdo, Paz, Boljun, Vranja in Dolenjavas so samo v Kozljaku, kjer neki verl Dalmatin, opravitelj župe, glagolsko mašuje služeči se v vseh družih duhovnih opravilih slovinskega jezika, še ostali starinski slovinski obredi; drugod duhovni v petih mašah vzamejo samo liste in evangelje po slovinsko, družega ne. Ravno tako je v dekanatu Pičanskem, pod katerega spadajo sledeče župe: Pičan, Kerbune, s. Ivanac, Gračišće, Gologorica, Lindar, Novake, podružnici Zarec in Borut. Tako je tudi v dekanatu Pazinskem s sledečimi župami: Pazin, Stari Pazin, s. Petar, Žminj, Krinjša, Tenjan, Terbiš, Beram, Kaščerga, Gerdoselo, podružnica Keršikla (tukaj je še en glagolita) in pa Zamašk. V dekanatu Buzetskem se pojejo listi in evangelji po mojem znanju samo v sledečih župah po slovinsko: v Laniščah, Roču, Humu, Grimaldi, Draguču, Račici in Sovinjaku; drugo in drugod je vse latinsko. Terpljenje Jezusovo se skoro povsod v imenovanih krajih vse štirikrat po slovinsko spoje; tako so v nekaterih krajih, kakor v Lindaru na biljah berila ostale slovinske; po več mestih se procesije opravljajo

v slovinskem jeziku, sveče ob svečnici in oljke na cvetu nedeljo se blagoslové po slovinsko.

Sveti sakramenti se tudi od nekaterih duhovnov v nekaterih krajih po slovinsko delé, kar je ljudem prav ljubo; ali vse drugo, zunaj evangeljev in listov, kateri so krepko v navadi vterjeni ter ne bi se dali brez velicega ljudstvenega nezadovoljstva z latinskimi premeniti, je večidel župnikom na voljo dano; in zato se tudi menja, kakor se župniki menjajo.

Skor povsod v imenovanih župah, kadar velka maša mine, ktera se začne po mestih o pol enajstih, pa tudi ob enajstih, poklekne duhoven, kelh v rokah deržeč, pred oltar, in poje z ljudmi skupa trikrat: „Budi hvaljena po vse vrime Izusa i Marie slavno ime“; potle moli angelsko češčenje; o velikonočnem času pa poje: Kraljica nebeška raduj se, alleluja itd. Med tem zvoní poldne, ali je lih poldne ali ne.

J. V.

Slovanski popotnik.

* Kako radi Rusi berejo pesmi, se iz tega vidi, da se je od leta 1770 do 1838 samo 126 spevnikov po 1000, 2000, 3000 in še več iztisov natisnilo. Ako bi se bilo vsakokrat le 1000 iztisov natisnilo, zneso to 126.000 iztisov. Če se pomisli, da med prostim ljudstvom grejo kukve od rok do rok, in to posebno na Ruskem, se zamore vzeti, da je 100 ljudi eno tako knjigo bralo; tedaj bi bilo bravcev 12.600.000. Cena tacihi spevnikov je bila od 1 do 25 rubljev; tedaj se zamore misliti, da so bili nekateri posebno obširni.

* V Lomboru se je pred šestimi leti ustanovila serbska čitavnica. Šestdeset in nekoliko osnovnih udov se je zavezalo vsako leto 10 gold. plačati, in sicer 6 za glavnico in 4 za stroške. Glavnica se je do letos narasla na 8000 gold.; le škoda, da je več udov odstopilo.

* Dr. Rieger prestavlja v česki jezik imenitni Irwingov spis: Machometa.

* Ravno je prišel prvi zvezek Rittersbergovih českich novel (povest) na svitlo.

* Česki pisatelj Pícek bo letos zopet izdal zvezek svojih pesem.

* Numizmatičsko društvo v Pragi je izdalo prvi zvezek popisa dozdaj znanih českich denarjev in svetinj. Celó delo bo obseglo 17 zvezkov, k vsacemu zvezku se bodo pridjale 4 table podob.

* Od leta 1830 do zdaj je na Ruskembilo 55 bark okolj zemlje poslanih, in sicer od vlade 24, od društva rusko-amerikanskega 28, od Rumlančevega 1, od društva Čudskega za ribolov 2.

Preklic stare moríti.

(Konec.)

Postavljeni dan napoči, in dečki vervijo vsak s svojo rožo okinčan pred kralja. Ko zagledajo pšenični klas za klobukom svojega tovarša, se na glas rugati začnejo rekoč: bedák, klas ni roža!

Kralj že iz daleka med fanti zapazi s klasom mladenčca; stopivši k njemu ga objema: „ti, moje predrago dete, moj zlati sin“ — mu veli — „ti si moj zét, ti si moj vredni nastopnik“. „Ni je, moji dečki, lepše rože nad pšeničnim klasom — veli kralj proti mladini obernjen — „kadar se valovi na polji po zlatem klasju zibljejo, nošeni od zgodnega poveterca, radosti mesta najti ne moremo; ko nam se pa iz njega moke bela povetica vroča na mizo prinese, nam prijetneje diši ko vsaka vertna še tako dišeča roža. Te rože pridno sadite, še marneje jih plevite!“

Obernjen k mladenču s klasom kralj vpraša: „sinek moj! od kod modrost tolika tebi v tvoji mladosti?“

*) Glagolica in druge ilirske obredne bukve iz Rima od razmnožitelstva vére imenujejo svoj jezik slovinski. Obred ali liturgia. Pis.

Mladeneč se preplaši nevedši kaj bi odgovoril, vendar se kmali prebere pa reče: „svetla krona! povedal bi ti, ako bi se ojstre kazni ne bal.“ „Ne boj se“ — mu kralj prijazno veli.

„Ko je do tega prišlo“ — nastavi govor na dalje mladenec — „da bi jez svojemu staremu očetu bi imel življenje vzeti, stopivši k starčku mu mlo rečem: „predobri oče moj! vi ste meni življenje dali, me ljubeznjivo kojili in oskerbovali, pa da bi vam zdej namesto zahvale jez življenje končal, tega ne podnese moje hvaležno in ljubno serce; raj vidim, da se meni moje vzeme. Na to mi oče veli: „moj sin! naredi veliko kad, pa jo poklapi v kotu v vezi; od zadnje strani v njo lino napravi, da bom jez po rosnjah (včasih) izhajal, ti pa boš mi obrokom jesti donášal.“ Tako storivši sim očeta do danes pri življenju ohranil. V vsaki važni zadevi mi je napotke in svete dajal, kakor tudi zdej te zagonetke (zastavice) je le on razrešil (uganul).

Kralja živa deteča ljubezen gane do solz, in reče mladenču: „moj ljubček! s tem djanjem si mi dvakrat ljubši postal: tvoje blago in hvaležno serce se je pokazalo v milini, enaki rumenemu soncu, katero ko iza gor poluka, človeka z radostjo napolne; meni pa si snel tamno mreno z mojih uma oči, in sedeš še le sim spoznavati jel, da so nam modrost, nauki in skušnje starih, če tudi več niso za delo, blažne vojačice v našem življenju.

Odsihmal naj povsod obvelja ta zapoved: Vsakdo spoštuj vsakega starega; sinovi pa hranite (živite) svoje starše hvaležno in ljubeznjivo noter do zadnje ure njih življenja!“ Kobe.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Černogore. Po naznanilu „Terž. čas.“ narnovejši novice niso vesele za Černogorce. Sila Turške armade jih je primorala Žabljak zapustiti in se nazaj v svoje gore podati; poprej pa so terdnjavo pokončali. Knezov stric Masan Petrovič se je junško vojskoval, hudo ranjen pa je onemogel; drugi stric kneza se bo te dni čez Terst na Dunaj in v Petrograd podal. Turki si niso upali spervega v Žabljak stopiti, ker so se bali, da bi ne bili Černogorci terdnjave podkopali. — Turki neprehoma napenjajo vso silo, Černogoro pod svoj jarm spraviti; Omer Paša je 17. dan p. m. Monastir zapustil in z veliko armado nad Černogoro vdaril, ravno tako tudi vezir Skadarski s svojimi Albanci; primorje Albanesko je že obsedeno. Iz Sarajeva se 30. dec. v „Terž. čas.“ piše, da je bila pred dvema dnevoma ondi „sveta vojska“ oklicana in zastava (bandero) profeta Mahomeda izpostavljena. Vsi verni (to je, Turki) so bili pozvani, pod to zastavo se podati v boj zoper Černogorske nevernike. Kar je pravih vojakov v Bosni bilo, so se vzdignili proti Černogori.

Iz Krasa. Pač žalostno je viditi, dragi slovenski bratje! da srenja svoji živini pastirja in varha najme in ga plačuje, da živino škode varje, otroci pa krog letajo, brez čuvaja, kakor ovce brez pastirja. To dokazuje, da neumna živina je mnogim ljudem bolj pri sercu kakor lastni otroci! Hvala Bogu! pri nas na Krasu pod Komensko faro ni taka. Vendar žalost me obide, ker vidim, da nekteri stariši svoje dečke u šolo pošiljajo, ne da bi se kaj naučili, ampak nar več zato, da jim nepokoja doma ne delajo; če je pa le kolčikaj dela pri kmetli, morajo zanemariti šolo. Nikjer se pa ne manjka tudi taci starišev, ki otrok u učilnico pošiljati ne marajo ker pravijo: „saj tudi mi živimo, čeravno ne znamo ne pisati ne brati.“ Lepa čast! katero si tudi mula ali osli-

ček prilastiti zamore, ker tudi on živi. — Spet drugi pravijo: „kaj je treba še teh stroškov (unkošting) u srenji, da moram vsako leto zato 50 krajcarjev učitelju odrajtovati; čemu to?“ Se vé da, za 50 krajcarjev se človek dvakrat napije, — to pa več zda! — Nekteri clo s tem šolo odbijajo, „da u šoli se še otroci skazé, da postanejo potem nar več malopridneži, kakor to marsiktera skušnja kaže.“ Po tem takem bi bili malopridneži vsi duhovni, vradniki, zdravniki, obertniki, tergovci in milioni tistih ljudi, ki se k omikanim štejejo, ker so vsi v šolo hodili.

Naj bi sosebno srenjski predstojniki, možje izmed ljudstva, nobene prilžnosti ne zamudili, svoje sosede podučevati, da šola je vsacemu človeku potrebna in vsacemu v dobiček, naj bo kakorsnega koli stanú, ker za vsacega je dobro, da si kaj zapisati in zrajtati vé, da zamore kaj brati, kar mu pomaga k posvetni in dušni sreči. Bunc.

Iz Ljubljane 11. jan. Včeraj smo v nekem vertiču v rožnih ulicah vidili čespljevo drevo, katero je že pozno v jeseni nove popke poganjati začelo, na katerem ste zdaj dve vejici z zelenim lepim perčicem, kakor polleti. — V pondeljek je umerl po dolgem bolehanju gosp. Tomaž Kapus, ki je bil veliko let učitelj na Ljublj. normalnih šolah.

Novičar iz mnogih krajev.

Nekteri časniki za gotovo pišejo, da prihodnjega mesca maja bo na Dunaji kronanje Njih veličanstva cesarja austrianskega; posebnega kronanja za kralja Ogerskega, Laškega itd., kakor je nekđaj bilo, ne bo več, ker je edinost Austrie izrečena. — Da cena tistih novih obligacij, ki so izdane iz zaloge oprstenih zemljiš, se bolje vstanovi, je ministerstvo ukazalo, da kakor cena družih obligacij se ima tudi ta po očitnem kursu ravnati, da prodajavec in kupec taci obligacij vésta, pri čem je cena; tudi se bo skušilo napraviti, da se bo premoženje cerkvá in zadušbin (štifting) v teh obligacijah nakladalo, da jih preveč ne pride na prodaj, kar bi njih ceno preveč tlačilo. — Maršal Radecki ogleduje cesarske terdnjave po Laškem. — Železnica od Zagreba čez Karlovec v Senj (Zengg) je dovoljena. — Z začetkom šolskega leta 1853 se bo odperla učilnica kadetov v Novem Celju. — Dunajski zdravniški časnik se je lotil hvale vrednega početja, da preiskuje (analizira) vse tako imenovane skrivnostne zdravila (leke), s kterimi se ljudstvo večidel slepari; te dni je tisti zdravnik preiskal neko sila drago in visoko povzdigovano zdravilo za zobe — in kaj je najdel v njem? — gôlo kredo, nekaj olja, in toliko barve, da je sleparija zakrita! — V Rimu so slovansko cerkev sv. Jeronima, ki je bila zavolj popravljjanja več let zaperta, unidan spet slovesno odperli; priča te slovesnosti je bil tudi austrianski poročnik grof Esterhazy. — 5. dan t. m. je podal rusovski poročnik cesarju Napoleonu pismo, v kterem je izrečeno, da car spozná Napoleona za cesarja; drugi dan po tem sta tudi austrianski in pruski poročnik mu podala pisma ravno tega zapopadka v imenu austrianskega cesarja in pruskega kralja. Cerkveni list „Deutsche Volkshalle“ pravi, da ni res, da pride papež v Pariz, cesarja Napoleona blagoslovit.

Popravek.

V »novičarju iz mnoz. krajev« poslednjega lista v 4. versti od spodej namest »stari svet z novim« beri »bode stari svet z novim«.